

Jette Lund
Engsvinget 27
2400 København NV
38 602315

5. marts 1998

Oversættelse af citater af Konstanza Kavrakova-Lorenz, indeholdt i
specialet "Den fiktive virkelighed og den virkelige fiktion"

Note 23:

Bestemmende for distinktionen mellem skuespil og dukkespil (som
artsbetegnelser) fra et morfologisk synspunkt er forholdet mellem
fremføreren og den af ham og gennem ham fremførte figur:

I skuespil er dette forhold generelt karakteriseret gennem kropslig
identitet, i dukkespil derimod bliver denne identitet ophævet
gennem indførelsen af tingene/dukkerne som fremføringsmateriale.
..... i dukkespil har fremførers evne til at transformere
tingene og deres egenskaber, så de modsvarer hans forestillinger -
"forandringsevne" i modsætning til skuespillerens "forvandlings-
evne" - den væsentligste betydning.

Note 25:

Begge fremføringskunstens grundarter bliver opfattet som mani-
festationer af to forskellige ("verdens")beskrivelsesprincipper,
af hvilke mennesker betjener sig, og dermed udtrykker bestemte
"virkelighedsforståelser" ("holdninger") overfor virkeligheden -
den naturlige og den samfundsmæssige.

Begge fremføringsformers forholdet sig til hinanden kan karakte-
riseres som et spændingsforhold mellem overenstemmelse og
væsensforskellighed, som - objektivt betinget - er intentional
gestaltbar. Med andre ord betyder det, at dukkespilkunstens
indordning som fremføringsart ikke alene modsvarer en historisk
bestemt og fremvokset erfaring, men at den også tilfredsstillende
("gør ret overfor") en bestemt psykisk og social beskaffenhed og
strukturer hos individerne/dukkespilproducenterne.

Note 27:

...mindre som en psykologisk eller sociologisk fænomen (hvad det
naturligvis også kan være) end som et filosofisk-æstetisk problem
af praktisk efficiens. "Virkelighedsforståelsen" i ovenfor
benyttede betydning bliver opfattet som et forstadie til livs-
anskuelse, den danner den del af den menneskelige bevidsthed, som
følger bestræbelsen efter virksom transcens til beslutninger om
veje, beslutninger, som er betinget af menneskets subjektive syn
og eksistensfølelse overfor (spørgsmålet om) dets virkelige
stilling som væsen mellem andre væsener og overfor den ydre
realitet.

Note 28:

..... i kunstarternes system som en specifik kunstnerisk-æstetisk
tilegnelsesform, i hvilken menneskenes fremføringskunst virke-
liggøres på en særlig måde.... og dukkespillet som den
fremføringsform, der danner det fysiske hovedelement i den
kommunikative struktur dukketeater.

Note 29:

- Med begrebet dukkespil betegner jeg den form for fremføringskunst, som bruger stofflige, materielle ting, som forud for udlægningen ("im Vorfeld der Sinnggebung") underkastes en "levendegørelsesproces", som [udtryks-]materiale.

Note 31:

Erkendelsen af kommunikationens konstitutive funktion virker som samlepunkt og prisme for en systematiserende afklaring og indordning af disse forskelle. Kommunikationen sammenknytter dukken - en ting, et livløst objekt - med dukkespillerens levende, subjektivt betingede fremføringsproces.

Som resultat af denne sammenknytning opstår en erkendelig, subjektrelateret figur, der hverken er identisk med dukken eller med fremføreren, men er noget andet, som opnår sin endelige fuldendelse og virkeliggørelse i tilskuerens fantasi, thi der, beriget gennem hans subjektivitet, virker det.

Det betyder, at kommunikationen ikke blot realiseres i mødet mellem værk og recipient, men at den udfylder en æstetisk vurderbar funktion i den kunstneriske gestaltningsproces.

Note 33:

"Dukken" og "spillet" danner i dukkespillet en helhed, som gennem begge elementers sam- og vekselvirken fortættes til en artsbestemmende, synergetisk invarians.

Note 35:

Fremføreren - som er det fysiske(-sanselige) hovedelement i alle fremførende kunstarter - erfarer (pådrages) i dukkespillet en specificering (o.a: dette ord eksisterer ikke i min tyske ordbog - der menes nærmest en "speciel status") gennem hvilken han spaltes i "materiale" og "motor" for fremføringen. Som "materiale" for fremføringen, bærer af handlingens udsagn, ideer og konflikter, fremtræder i stedet for mennesket en ting, som gennem dukkespillerens virksomhed, altså i spil, beriges med subjektegenskaber: adfærd, holdninger, karakter.

(o.a: tilbage til spilleren "selv" bliver altså rollen som "motor")

Note 38:

Men denne Verfremdung, som selv er en del af invarians/specifik'en i dukkespillet og ikke virker som hensigt udefra, men som den kraft, der sammenkæder betydningerne, (stammer) fra dets (dukkespillet's) kerne, er som "tilegnelsesmetode" grundlæggende bundet til dukkespillet.

Dens virkning er, uafhængigt af, om producenterne bevidst eller intuitivt har forudsat den, permanent ... Skuespil uden Verfremdung er tænkelig og i bestemte kulturkredse ønskelig, derimod er dukkespil uden den i dukkespillet indeholdte Verfremdung, som samlende kraft for dens ellers delelige dualitet, utænkelig.

Note 39:

Tegnteoretisk set hører dukkens ovenanførte kommunikabilitet som særligt objekt, til dens specifikke repertoire som subjekt-orienteret produkt af menneskelig virksomhed.

Herved bliver ikke blot dens fænotypiske forbindelse til de historisk og samfundsmæssigt bestemte (rolle)figuryper, som den umid-

delbart forestiller, fremhævet, men også psykologisk mere dybtgående associative forbindelser, som - selv om de er produkter af bevidstheden - umiddelbart som synæstesier står i forbindelse med ("berører") de primære (o.a: direkte sanselige) fornemmelser ved iagttagelsen.

Den ordsprogsagtige "fascination", som udgår fra dukken i aktion (og som ikke ubetinget er knyttet til positive fornemmelser) udspringer som fænomen fra en sanselig tilstand, som - gjort påfaldende ved "overraskelsen" - virker elementært og ubetinget fremkalder reaktioner.